

Õiguskantsler

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie nr

AS Lääne-Tallinna Keskhaigla
keskhaigla@keskhaigla.ee

Meie 25.06.2026 nr 7-7/252526/2605370

SA Ida-Viru Keskhaigla
info@ivkh.ee

SA Viljandi Haigla
viljandihaiigla@viljandihaiigla.ee

Surmajuhtumid vanglates

Austatud justiits- ja digiminister

Austatud AS Lääne-Tallinna Keskhaigla, SA Ida-Viru Keskhaigla ja SA Viljandi Haigla juhatuse esimehed

Eesti vanglates suri ajavahemikul 01.09.2024–01.09.2025 viis inimest. Kolm inimest sooritasid enesetapu, kaks inimest surid terviseprobleemide tõttu. Lisaks avastasid vanglateenistujad, et vangla pääslast vangla territooriumile sisenenud bussis on Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) kainenema toodud inimene surnud.

Vanglate sisekontrolli osakonna töötajad uurisid nelja vanglates aset leidnud surmajuhtumit ning vanglaametnike tegevust seoses politseibussis avastatud surmaga. Ühe surmajuhtumi kohta analüüsi ei koostatud, sest kinnipeetava surma põhjuseks oli haigus ja asjaolud olid selged. Iga uuritud juhtumi kohta koostati põhjalik memorandum koos tähelepanekute ja soovitustega.

Enesetapujuhtumite kohta esitasid vanglad tegevusplaani, kuidas oleks võimalik kinnipeetavate enesetappe edaspidi paremini ära hoida. Ühe juhtumiga seotud valvuri suhtes alustati distsiplinaarmenetlust, teine valvur lahkus teenistusest omal soovil.

Vanglate sisekontrolli osakonna töötajate tähelepanekud ja soovitused puudutasid taas vanglasisest infovahetust. Selgus, et erakorralise juhtumi kohta ei antud alati selget teavet ning see teave ei jõudnud otseste kanalite kaudu õigete töötajateni piisavalt kiiresti. Probleeme oli vanglateenistujate ja tervishoiutöötajate koostöös. Näiteks ei teadnud vanglaametnikud arstlikust otsusest, et raskelt haiget kinnipeetavat ei elustata.

Mitmel juhul juhtisid sisekontrolli töötajad vanglate tähelepanu sellele, et valvurid ei teinud igatunniseid ringkäike korrapäraselt või ei teinud neid piisavalt hoolikalt. Ühel juhul märgati alles mitu tundi hiljem, et videovalvega kambris viibiv inimene on surnud. Ka oli kambrist edastatav videopilt kehva kvaliteediga ning kõigi ametnike kehakaamerad ei töötanud sel ajal, kui nad kinnipeetavaga suhtlesid või muid toiminguid tegid.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Sisekontrolli töötajad soovitasid muuta vangla töökorraldust, millega tagataks, et suitsiidiriskiga inimesed ei jää tähelepanuta ka puhkepäevadel ja riigipühadel, kui töötajaid on vanglas vähem ning sotsiaaltöötajat, psühholoogi ja/või psühhiaatrit kohapeal pole. Samuti tuletati meelde, et valveruumides peavad olema AED-aparaadid ja teised kriitilise tähtsusega töö- ja abivahendid kergesti leitavad. Lisaks rõhutati, et lähedastele tuleb surmajuhtumist teatada ja selgitusi anda asjatundlikult ja inimlikult.

Vanglatele tuletati meelde, et kuigi kainenema toodud inimene on kuni vanglateenistujatele üle andmiseni PPA vastutusel, peab vangla pääslas olev ametnik siiski veenduma, et vangla territooriumile sisenev inimene on elus.

Kõik vanglate sisekontrolli osakonna töötajate tähelepanekud ja soovitused on väga vajalikud ja asjakohased. Vanglateenistus on teinud surmajuhtumite ennetamiseks koostatud juhendeid täiendades head tööd. Teenistujate jaoks on kokku pandud vaimse tervise esmaabi koolituse materjalid, mis käsitlevad kriisiolukorras tegutsemist ja vanglas viibivatele inimestele asjatundliku toe pakkumist. Vanglateenistus selgitas, et selle koolituse peavad läbima kõik teenistujad.

Vanglateenistuse õiguskantslerile edastatud andmetel toimusid 2025. aastal kovisioonid kõigile koolituse läbinud vanglateenistujatele, sealhulgas järelevalvepersonalile. Kovisioonide eesmärk oli anda ametnikele rohkem kindlust ja praktilisi oskusi, kuidas suhelda vanglas viibiva inimesega kriisiolukordades (näiteks kui inimene saab süüdimõistva kohtuotsuse või ta on kinni peetud esimest korda). Vanglateenistusest selgitati, et 2026. aastal on kavas korraldada ametnikele täiendkoolitusi, et parandada nende oskusi nii suitsiidiriskiga kui ka psüühikahäiretega inimestega suhtlemisel ja nende toetamisel.

Vanglateenistus kinnitas õiguskantslerile, et õiguskantsleri varem antud soovitus arvestades otsitakse ka täiendavaid tehnilisi lahendusi, mille abil oleks võimalik veelgi tõhusamalt surmajuhtumeid ennetada.

Ohutud kambrid ja voodiriided

Õiguskantsler on varem soovitanud (vt nt [2024. aasta](#) ja [2025. aasta](#) seisukohti), et vanglad seaksid sisse ohutud rahunemiskambrid (nn pehme materjaliga vooderdatud kambrid) ning varuksid rebenemiskindlat voodivarustust, mida saab vajadusel anda suitsiidsele inimesele. Seda vajadust kinnitab taas vanglas aset leidnud enesetapujuhtum, kui kasutati voodiriietest rebitud riba.

Õiguskantslerile teadaolevalt on praeguseks olemas üks taoline kamber Viru Vanglas ning kaks kambrit Tallinna Vanglas. Vanglateenistuse sõnul plaanib lähiajal sellise kambri sisse seada ka Tartu Vangla.

Rebenemiskindlat voodivarustust kasutab praegu Viru Vangla. Vanglateenistus kinnitas, et ka Tartu ja Tallinna Vanglale on antud suunis hankida voodivarustus, millega inimesel poleks võimalik endale viga teha.

Järelevalve

Ühe juhtumi kohta kogutud materjalidest paistis taas silma, et vangla valvurid olid hõivatud teiste tööülesannetega, mistõttu videovalve alla pandud suitsiidset inimest ei jälgitud pidevalt. Ka peavalvekeskuses jäi ohuolukord märkamata, sest keskuse seinale kuvatud suur hulk kaamerapilte teeb olukorra jälgimise keerulisemaks. Inimene oli olnud surnud mitu tundi, enne kui seda märgati.

Õiguskantsler on varem mitmel korral märkinud (vt nt [2024. aasta](#) ja [2025. aasta](#) seisukohti), et videovalve on abivahend, ent see ei jälgi siiski ise inimest ega anna teada võimalikust terviserikkast või muust ohust inimese elule. Olukorra muutumist saab märgata töötaja, kes jälgib videopilti pidevalt tähelepanelikult.

Vaadeldud juhtum kinnitab taas, et vanglatel tuleb kehtestada selge kord, mis tagab videovalve all olevate inimeste (iseäranis rahutute ja endale ohtlike inimeste) pideva jälgimise. Pidev jälgimine tähendab seda, et keegi peab kogu aeg videokaamera kaudu inimest jälgima.

Kinnipeetavatega suhtlemine

Ühe enesetapu kohta koostatud sisekontrolli analüüsis on välja toodud, et äsja vanglasse saabunud ja lukustatud kambrisse paigutatud suitsiidse inimesega suheldi liiga vähe. Kahe päeva jooksul suhtlesid ametnikud inimesega peamiselt loendustel ning need kohtumised olid lühikesed ja pinnapealsed. Sisekontrolli töötajad märkisid, et kui pühade ajal saabub vanglasse suitsiidiriskiga inimene ning kohal ei ole teisi spetsialiste, peaksid valvurid teadlikult leidma aega temaga suhtlemiseks – näiteks vestlema pikemalt loenduste ajal ja/või muude tööülesannete vahel.

Õiguskantsler on pikka aega vanglatele südamele pannud, et eraldi tuleb tähelepanu pöörata üksikvangistuses viibijatele. Rahvusvaheliste kinnipidamisstandardite järgi peaks üksikvangistuses inimesele võimaldama vähemalt kaks tundi päevas tähenduslikult suhelda. See suhtlus peaks toimuma vahetult, ilma füüsiliste (nt toiduluugi kaudu vms) tõketeta, ning võimaldama empaatilist inimlikku kontakti. Selline suhtlus võib toimuda näiteks kambrivälise tegevuse käigus, ametnike ja spetsialistidega igapäevaselt kohtudes, samuti oma lähedastega (telefoni teel või kokkusaamistel).¹

Väga oluline roll on ka haiglate korrektsioonilise meditsiini osakondade töötajatel, kes peaksid üksikvangistuses viibijaid külastama omal algatusel iga päev (vt viimati õiguskantsleri [2025. aasta seisukohta](#) ja [Tallinna Vanglasse tehtud kontrollkäigu kokkuvõtet](#), p 9.7). Lisaks sellele, et tervishoiutöötajad jälgivad üksikvangistuses viibiva inimese terviseseisundit, sealhulgas tema vaimset tervist, saavad ka nemad oma igapäevaste kohtumiste kaudu pakkuda inimesele inimlikku ja empaatilist kontakti.

Vaadeldud perioodi jooksul vanglates aset leidnud surmajuhtumid kinnitavad paraku, et need õiguskantsleri soovitusel on asjakohased ka praegu. Vanglad ja vanglates töötavad tervishoiutöötajad peaksid paremini läbi mõtlema, kuidas tagada üksikvangistuses viibijate ja suitsiidsete inimeste igapäevane jälgimine ning sisuline inimlik suhtlus nendega. See võib aidata ära tunda ja ennetada kõige raskemaid tagajärgi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Tallinna Vangla, Tartu Vangla, Viru Vangla

Ksenia Žurakovskaja-Aru 693 8415, Ksenia.Zurakovskaja-Aru@oiguskantsler.ee

¹ Vt juba [2020. aastal](#) tehtud õiguskantsleri analüüsi ja selles viidatud allikaid.